

Shrnutí hlavních poznatků

- Senioři ve věku 65 a více let tvořili v roce 2014 ve Středočeském kraji šestinu obyvatelstva, což byl nejnižší podíl mezi všemi kraji. Nejvyšší podíl seniorů zaznamenaly periferní oblasti kraje, nejnižší naopak oblasti v centrální části kraje.
- Středočeský kraj byl jediným krajem, kde seniorská složka vykázala nižší podíl na obyvatelstvu než složka dětská. Početní převahy seniorů nad dětmi v kraji dosáhly nejmenší obce a největší města.
- Během posledních deseti let se v kraji zvýšil počet i podíl seniorů. Správní obvody Brandýs nad Labem-Stará Boleslav a Lysá nad Labem byly jedinými SO ORP v ČR, kde nedošlo k nárůstu podílu seniorů. Mezi skupinou seniorů nejvýrazněji narůstal především podíl těch nejstarších ve věku 85 a více let.
- Většina mužů seniorů byla ženatá (tři čtvrtiny), většina žen senierek byla ovdovělá (více než polovina). V mezikrajském srovnání vykázal kraj nejvyššího zastoupení svobodných v populaci seniorů. U seniorů rostl jak počet sňatků, tak i počet rozvodů.
- Mezi středočeskými seniery byl 2,5 krát vyšší podíl věřících než v celé středočeské populaci. Nejvíce věřících bylo v nejvyšších věkových kategoriích a mezi ženami. Téměř polovina seniorů však při sčítání lidu v roce 2011 na otázku náboženského vyznání neodpověděla, čtvrtina uvedla, že je bez náboženského vyznání a pětina, že je věřící a hlásí se k nějaké církvi.
- Více než čtvrtina středočeských seniorů žije tam, odkud pochází (rodáci). Mezi seniery byl podíl rodáků nižší než u celé středočeské populace. Více rodáků mezi seniery bylo u mužů než u žen.
- Středočeský kraj byl v posledních deseti letech krajem s nejvyšším přírůstkem seniorů stěhováním, stejně jako byly nejvyšší přírůstky stěhováním u celé populace kraje. Podíl seniorů na celkovém počtu přistěhovaných a vystěhovaných osob se postupně zvyšoval.
- Zvyšoval se podíl seniorů na celkovém počtu zemřelých osob a mezi zemřelými seniery vzrůstal podíl mužů. Nejčastější příčinou úmrtí středočeských seniorů byla v roce 2014 chronická ischemická choroba srdeční a nejčastějším místem úmrtí bylo zdravotnické zařízení lůžkové péče. Středočeští senioři mají v současnosti nižší naději dožití, než činí republikový průměr.
- Podle projekce se do roku 2050 počet seniorů téměř zdvojnásobí a dojde k výraznému nárůstu jejich podílu na obyvatelstvu z jedné šestiny na více než čtvrtinu.
- Senioři zaznamenali v kraji nižší úroveň dosaženého vzdělání než celá populace. Největší podíl tvořili senioři se středním vzděláním bez maturity a vyučením (více než třetinu). Mezi seniery byli muži vzdělanější než ženy, u vysokoškolského vzdělání zaznamenali muži dvojnásobný podíl než ženy.
- Středočeský kraj zaznamenal v rámci ČR mezi seniery nejvyšší podíl osob se středním vzděláním bez maturity (včetně vyučených) a třetí nejnižší podíl se základním vzděláním či bez vzdělání.
- Podíl seniorů ve věku 60 a více let na pracovní síle se během posledních deseti let ve Středočeském kraji zvýšil na téměř dvojnásobek a v mezikrajském srovnání dosáhl třetí nejvyšší hodnoty.
- Třetí nejvyšší pozice mezi kraji dosáhli středočeští senioři v roce 2014 v míře ekonomické aktivity. Ta byla mezi seniery u mužů dvakrát vyšší než u žen. K růstu míry ekonomické aktivity došlo u seniorů ve všech věkových kategoriích. Stále více seniorů je ekonomicky aktivních.
- Podíl pracujících důchodců byl při sčítání v roce 2011 ve Středočeském kraji po Praze druhý nejvyšší, stejně jako podíl osob ve věku 50–69 let, které při výběrovém šetření uvedly úmysl pracovat i po dosažení důchodového věku. Z celkového počtu zaměstnaných seniorů byla téměř polovina zaměstnanců a čtvrtina pracovala na vlastní účet.
- S rostoucím věkem seniorů docházelo k poklesu podílu zaměstnanců a nárůstu podílu zaměstnavatelů, osob pracujících na vlastní účet a pomáhajících rodinných příslušníků.
- Mezi zaměstnanými seniery bylo dosaženo výrazně vyššího procenta zastoupení odvětví zemědělství, profesní, vědecké a technické činnosti a vzdělávání než u zaměstnaných bez ohledu na věk. Mezi seniery bylo nejvíce mužů zaměstnáno v odvětví průmyslu, ženy byly nejčastěji zaměstnány v odvětvích zdravotní a sociální péče a vzdělávání.
- Hrubé měsíční mzdy a platy v podnikatelské i nepodnikatelské sféře byly v roce 2014 vyšší v případě osob ve věku 60 a více let, než činil celkový průměr za zaměstnance všech věkových kategorií.

- Senior stál v roce 2011 v čele téměř 122 tisíc domácností v kraji. Zhruba polovina seniorských domácností byla tvořena rodinou (příp. partnerny) a jen o něco méně než polovina, bylo domácností jednotlivců. Většinu seniorských domácností kraje tvoří nepracující důchodci, téměř tři čtvrtiny.
- Senioři představovali více než třetinu všech domácností jednotlivců. Mezi ženami seniorkami tvořili jednotlivci polovinu domácností, zatímco u mužů to byla pouze pětina domácností. Podíl domácností jednotlivců byl čtvrtý nejnižší mezi kraji.
- V každé páté středočeské domácnosti tvořené jednou úplnou rodinou stál v čele senior, což bylo v mezikrajském srovnání nejméně.
- Většina domácností seniorů žila v bytě jako jediná, nejčastěji žila v rodinném domě (dvě třetiny). Domácnosti seniorů disponovaly zpravidla vyšším prostorovým komfortem než ostatní domácnosti.
- Nejčastějšími příčinami onemocnění a následného úmrtí seniorů byly nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary. Podíl seniorů s chronickým onemocněním oběhové soustavy se postupně zvyšoval. Přibývalo především pacientů s onemocněním hypertenzí.
- Mezi středočeskými pacienty s onemocněním zhoubným novotvarem byla v roce 2011 více než polovina seniorského věku, častěji muži. Četnost případů zhoubných nádorů byla v porovnání s ostatními kraji nejnižší a s rostoucím věkem seniorů se také zvyšuje o něco pomaleji než celorepublikový průměr.
- Intenzita hospitalizací v nemocnicích se u středočeských seniorů s přibývajícím věkem zvyšovala více než u celorepublikového průměru. Průměrná doba hospitalizace seniorů byla v kraji delší než v ČR, a to ve většině věkových skupin seniorů.
- Ve Středočeském kraji rostl počet příjemců starobních důchodů, vyšší intenzita růstu byla zaznamenána u důchodů předčasných. V podílu předčasných důchodů z celkového počtu příjemců pobírajících starobní důchod vykázal kraj druhou nejnižší hodnotu v rámci krajů republiky.
- Výše starobních důchodů v posledních deseti letech rostla, snižovala se však intenzita nárůstu. Zvětšil se rozdíl výše starobních důchodů mezi muži a ženami.
- Ve Středočeském kraji pobírali důchodci nadprůměrné starobní důchody ve srovnání s republikovým průměrem, výše starobního důchodu žen byla v okrese Praha-západ druhá nejvyšší a u mužů v okrese Kladno šestá nejvyšší mezi okresy republiky.
- Počet domovů pro seniory se v posledních sedmi letech ve Středočeském kraji zvyšoval, celkový počet lůžek v nich se ale prakticky nezměnil. Počet domovů se zvláštním režimem se zvýšil, stejně jako počet lůžek v nich. Počet neuspokojených žadatelů patří mezi kraje k vyšším.
- V přepočtu na tisíc seniorů zaznamenal Středočeský kraj druhou nejvyšší hodnotu v počtu uživatelů pečovatelské služby, zároveň ale také čtvrtou nejnižší hodnotu výdajů na pečovatelskou službu.
- Ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014 byla mezi středočeskými kandidáty desetina seniorů. U mužů byl počet i podíl seniorů vyšší než u žen. Senioři kandidovali častěji do městských zastupitelstev než do zastupitelstev obcí a městysů.
- Aktivita středočeských seniorů ve volbách (počet kandidátů na populaci stejného věku) patřila v mezikrajském srovnání mezi nejvyšší. S rostoucí velikostí obce se aktivita v kraji postupně snižovala. Počet kandidátů v seniorském věku se v posledních třech termínech komunálních voleb postupně zvyšoval, a to více než samotný počet seniorů.
- Úspěšnost seniorů v komunálních volbách (kolik z kandidujících bylo zvoleno) byla přibližně čtvrtinová a mezi kraji ČR byla nejvyšší. U mužů byla úspěšnost vyšší než u žen. S rostoucí velikostí obce postupně klesala.
- Přibližně každý čtrnáctý zvolený zastupitel v kraji byl seniorem. Četnost komunálních politiků mezi populací seniorů byla v mezikrajském srovnání nejvyšší, na 10 tisíc seniorů připadalo 33 zastupitelů ve stejném věku.
- Počítačová gramotnost se zvyšuje i u populace seniorů. Zatímco v roce 2010 používal počítač s internetem pouze každý osmý senior, v roce 2014 už to byl každý čtvrtý senior. Téměř pětina středočeských domácností se seniorem v čele vlastnila při sčítání v roce 2011 počítač s internetem.
- Nejpříznivější charakteristiky populace seniorů ve Středočeském kraji vykazovaly centrální oblasti kraje v sousedství hlavního města.

